

Ο ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΕ ΔΥΟ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΝΑ ΙΝΤΕΡΜΕΔΙΟ
(ΣΕ ΣΥΝΑΥΛΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ)

Μανώλης Καλομοίρης

ΛΥΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
Ζωή Τσόκανου

Συμφωνική Ορχήστρα,
Χορωδία και Φιλαρμονική
Ορχήστρα Δήμου Αθηναίων

ΟΛΥΜΠΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
«ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΑΣ»

Καλλιτεχνικός Διευθυντής
Olivier Descotes

Ο ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΕ ΔΥΟ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΝΑ ΙΝΤΕΡΜΕΔΙΟ
(ΣΕ ΣΥΝΑΥΛΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ)

Μανώλης Καλομοίρης

Ο ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑΣ

Μανώλης Καλομοίρης

Βασισμένος στην ομότιτλη τραγωδία του Νίκου Καζαντζάκη, ο «Πρωτομάστορας», αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικότερα δείγματα γραφής του Μανώλη Καλομοίρη. Έργο εμποτισμένο με ισχυρούς συμβολισμούς σε πολιτικό, πολιτισμικό και ιδεολογικό επίπεδο, το πρώτο μουσικό δράμα του συνθέτη παρουσιάστηκε το 1916 και αντανακλά την ταραγμένη ιστορική περίοδο κατά την οποία γράφτηκε. Ταυτόχρονα, συμπυκνώνει το όραμά του για τη δημιουργία της Εθνικής Μουσικής Σχολής.

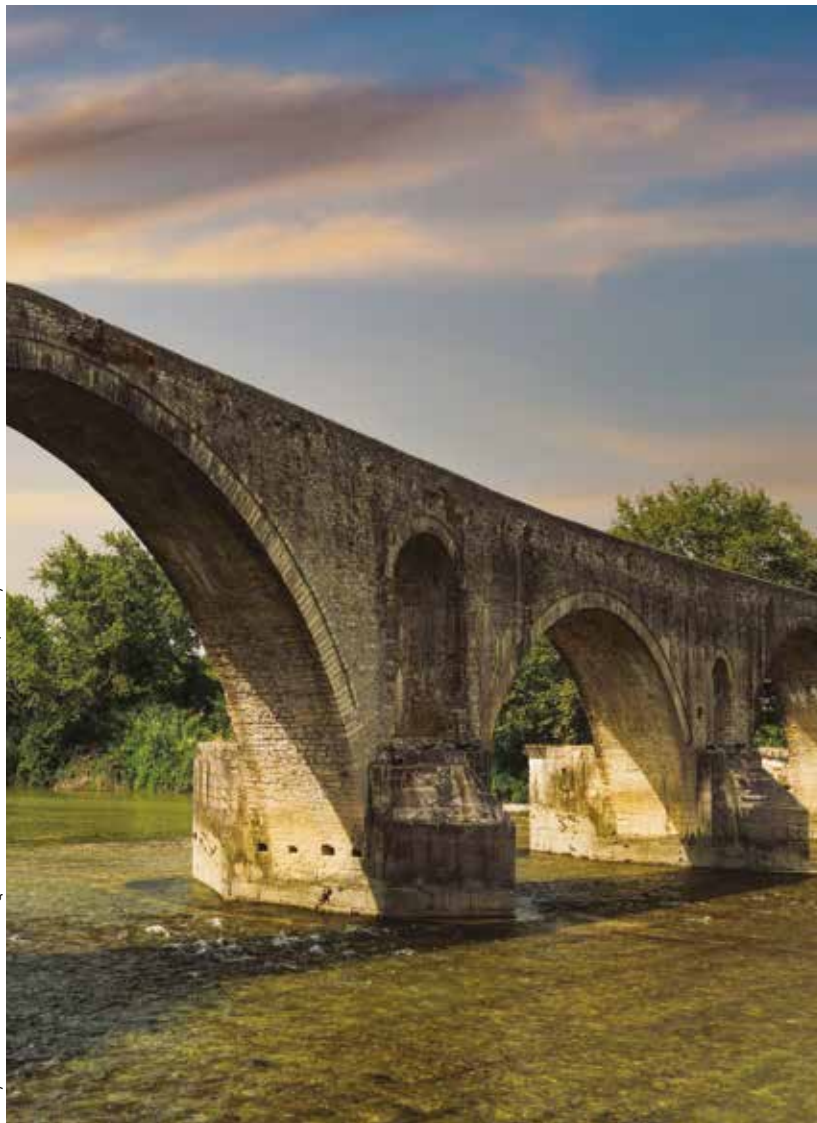
Μουσική διεύθυνση:
Ζωή Τσόκανου
Σχεδιασμός φωτισμών:
Περικλής Μαθιέλλης

Διδασκαλία χορωδίας:
Σταύρος Μπερής
Βοηθός μαέστρου:
Νίκος Λαάρης
Μουσική προετοιμασία:
Μαρία Νεοφυτίδου
Επιμέλεια μουσικού υλικού:
Γάννης Σαμπροβαλάκης και
Γιάννης Τσελίκας
Κέντρο Ελληνικής Μουσικής
σε συνεργασία με την
Εθνική Λυρική Σκηνή

Πρωτομάστορας:
Κωνσταντίνος Κληρονόμος
Σμαράγδα:
Marifina Tampakopoulos
Τραγουδιστής:
Δανάη Κοντόρα
Μάνα:
Μαρία Βλαχοπούλου
Άρχοντας:
Άρης Αργύρης
Γέροντας:
Γιάννης Μαγουλάς

Συμφωνική Ορχήστρα, Χορωδία
και Φιλαρμονική Ορχήστρα
Δήμου Αθηναίων

**Θα πραγματοποιηθεί διάλειμμα
μετά την πρώτη πράξη.*

ΣΥΝΟΨΗ ΤΗΣ ΠΛΟΚΗΣ

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

Το γεφύρι έχει μόλις θεμελιωθεί και οι χτίστες μαζί με τις γύφτισσες γιορτάζουν. Καταφθάνουν οι θεριστές με τις χωριάτισσες, ωστόσο αποφεύγουν να το πλησιάσουν από φόβο μήπως καταρρεύσει και πάλι, όπως τόσες φορές στο παρελθόν. Ένας Γέροντας προειδοποιεί ότι το γεφύρι θα γκρεμιστεί: ο μόνος τρόπος να αποφευχθεί η κατάρρευσή του και η καταστροφική πλημμύρα του ποταμού είναι η ανθρωποθυσία. Εμφανίζεται ο Τραγουδιστής και αναγγέλλει στο συγκεντρωμένο πλήθος την άφιξη της Σμαράγδας, της κόρης του Άρχοντα. Ο Πρωτομάστορας και η νεαρή γυναίκα μένουν μόνοι για να εκφράσουν τον έρωτά τους. Σίγουρος τόσο για την αγάπη του για τη Σμαράγδα όσο και για τα θεμέλια του γεφυριού, ο Πρωτομάστορας αφηφά ανοιχτά τη μοίρα, δηλώνοντας ότι δεν φοβάται την κατάρα που βαραίνει το γεφύρι. Η αλαζονεία του προκαλεί την αντίδραση των θεριστών, που παρακινημένοι από τον Γέροντα επιτίθενται στον Πρωτομάστορα, φοβούμενοι νέες συμφορές. Ο Άρχοντας εμφανίζεται για να κατευιάσει τα οξυμένα πνεύματα· ικανοποιημένος από το τελειωμένο έργο προτρέπει τον Πρωτομάστορα να του ζητήσει ό,τι επιθυμεί. Ο Πρωτομάστορας ζητά ένα παλάτι για την αγαπημένη του, αλλά προτού προλάβει να αποκαλύψει το όνομά της ξεσπά καταιγίδα και το γεφύρι καταρρέει. Μέσα στην αναταραχή εμφανίζεται στα χαλάσματα η γριά Μάνα, μια μορφή απόκοσμη που ζει αποτραβηγμένη από το χωριό, η οποία υποδεικνύει ως υπαίτιο της καταστροφής τον Πρωτομάστορα. Ο μόνος τρόπος να θεμελιωθεί το γεφύρι είναι να χτιστεί ζωντανή στα θεμέλια η καλή του. Καθώς εκείνος σωπαίνει ταραγμένος, ο Άρχοντας απειλεί να ρίξει τον ίδιο στα θεμέλια, αν δεν αποκαλύψει το όνομα της γυναίκας προτού νυχτώσει.

INTERMEDIO

Ο Πρωτομάστορας είναι αντιμέτωπος με ένα τραγικό δίλημμα. Οι χωριάτισσες σχολιάζουν τη σκληρότητα της αποστολής του, ενώ οι γύφτισσες υμνούν την αξία της ευτυχίας που βρίσκει κανείς στον έρωτα.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΑΞΗ

Ο Άρχοντας δεσμεύεται να θυσιάσει τη γυναίκα για το κοινό καλό, όποια και αν είναι η ταυτότητά της. Καθώς κανείς δεν ανταποκρίνεται, διατάζει να χτιστεί ο Πρωτομάστορας στα θεμέλια. Η αγωνία κορυφώνεται όταν η Σμαράγδα αποκαλύπτει το μυστικό της και εκλιπαρεί τον πατέρα της να προχωρήσει στη θυσία. Ο Άρχοντας δεν έχει άλλη επιλογή: αποχαιρετά την κόρη του συντετριμμένος και αποχωρεί. Καθώς πέφτει η νύχτα, το πλήθος συγκεντρώνεται γύρω από το γεφύρι. Η Σμαράγδα οδηγείται στον θάνατο με αυταπάρηση και πίστη στην αγάπη της.

Ο ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑΣ

«...μια διαύγεια μουσική ταιριαστή
με τον ελληνικό ουρανό...»

Μανώλης Καλομοίρης (1883/1962)

Η συμβολή του Μανώλη Καλομοίρη στη διαμόρφωση της εθνικής μουσικής μας συνείδησης έχει καταγραφεί μέσα στα χρόνια σε αναλύσεις και μελέτες που αποτιμούν το μέγεθος της προσφοράς του με τον πλέον σφαιρικό τρόπο. Ωστόσο, η ιστορικότητα δεν είναι η μόνη οπτική μέσα από την οποία ο σύγχρονος ακροατής καλείται να προσλάβει το πολυσχιδές μουσικό του αποτύπωμα: τόσο οι επιρροές, όσο και οι ιδέες που αναδύονται με ενάργεια στα έργα του δημιουργούν το πλαίσιο μιας φρέσκιας, μοντέρνας ανάγνωσης, που βασίζεται κυρίως πάνω στην ευφυή σύνθεση των αντιθέσεων: μια ικανότητα που ο Καλομοίρης αναπτύσσει από πολύ μικρή ηλικία, καθώς εκτίθεται στον πολιτισμικό πλουραλισμό και τον ιδεολογικό πλούτο της κοσμοπολίτικης Σμύρνης, όπου και γεννήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1883.

Το αστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνει εξασφαλίζει στον νεαρό Καλομοίρη μια παιδεία πολυσυλλεκτική, που ισορροπεί ανάμεσα στο οθωμανικό και το χριστιανικό στοιχείο, στραμμένη προς το πολιτιστικό μοντέλο της Ευρώπης. Από πολύ τρυφερή ηλικία, η οικογένειά του ενθαρρύνει την ενασχόλησή του με τη μουσική. Για τέσσερα χρόνια, από το 1894 ως το 1899, διαμένει στην Αθήνα, όπου και μελετά πιάνο πλάι στον Τιμόθεο Ξανθόπουλο, έναν από τους πλέον διακεκριμένους δασκάλους της εποχής. Στην Αθήνα της περιόδου εκείνης ο Καλομοίρης έρχεται σε επαφή με την ολοένα εντατικότερη επιδίωξη του νεοσύστατου ελληνικού κράτους να ενστερνιστεί τα ευρωπαϊκά πρότυπα: η γειννίαση με τον δυτικό κόσμο μοιάζει να είναι η αναγκαία συνθήκη για την επιβίωση και ανάπτυξη της ελληνικής κοινωνίας. Η μουσική ζωή της χώρας κινείται μέσα στο ίδιο προσδιοριστικό πλαίσιο. Παράλληλα,

η δυναμική του εξευρωπαϊσμού της αναπτυσσόμενης αστικής τάξης επηρεάζεται από την παράδοση, όπως αυτή μεταφέρεται από τα φτωχότερα στρώματα που μετοικούν στην πρωτεύουσα, και εντέλει την εμπρικλείει. Η πολιτιστική Αθήνα, με τις παραστάσεις όπερας από ιταλικούς θιάσους και τα πολυφωνικά θρησκευτικά έργα, συναρπάζει τον νεαρό Καλομοίρη, ο οποίος, λόγω της κοινωνικής του θέσης, έχει πρόσβαση όσο λίγοι εκλεκτοί σε ό,τι ουσιαστικότερο προσφέρει η μουσική ζωή της πρωτεύουσας. Ο θεός του διατελεί γραμματέας στην τουρκική πρεσβεία και στενός σύμβουλος του τότε πρωθυπουργού, Χαρίλαου Τρικούπη, σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Οι μεταρρυθμιστικές απόψεις του Τρικούπη διαμόρφωσαν καθοριστικά τη μετέπειτα πολιτική σκέψη του Καλομοίρη, που εμφορούμενος από τη Μεγάλη Ιδέα, όπως αυτή διακηρύχθηκε από τον Ιωάννη Κωλέττη, θα θέσει ως απόλυτο όραμά του στη μουσική τη δημιουργία μιας Εθνικής Σχολής· μπορεί η κρατική υπόσταση της Ελλάδας να εξαρτάται από τη δυνατότητά της να αφομοιώσει τα ευρωπαϊκά πρότυπα, αλλά και εκείνη με τη σειρά της, αντλώντας δύναμη από τα παραδοσιακά στοιχεία που διαμορφώνουν τη μοναδική της ταυτότητα, έχει ως αποστολή να «εκπολιτίσει» την Ανατολή. Το 1899 η οικογένειά του μετακομίζει στην Κωνσταντινούπολη, όπου ο Καλομοίρης φοιτά στο ελληνογαλλικό λύκειο Χατζηχρήστου, ενώ συνεχίζει τα μαθήματα πιάνου με τη Σοφία Σπανούδη, η οποία τον φέρνει σε επαφή με την ποίηση του Κωστή Παλαμά, το έργο-σταθμός του Ιωάννη Ψυχάρη με τίτλο «Το Ταξίδι μου» και τον αγώνα ανάδειξης της δημοτικής σε επίσημη γλώσσα του ελληνικού κράτους. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο που την περίοδο αυτή το μουσικό όραμα του Καλομοίρη εμπνέεται από τον ενθουσιώδη εναγκα-

λισμό με τη δημοτική γλώσσα και το δημοτικό τραγούδι. Η Μεγάλη Ιδέα είναι η κινητήριος δύναμη μιας εθνικής ταυτότητας που γιγαντώνει την παρουσία της στο πεδίο των γεωπολιτικών φιλοδοξιών και διευρύνει τα όρια της γλωσσικής της επικράτειας.

Τα επόμενα βήματα φέρνουν τον Καλομοίρη στη Βιέννη, εκεί όπου χτυπά η μουσική καρδιά της Ευρώπης. Ενώ τελειοποιεί τις μουσικές του σπουδές, θα έρθει σε επαφή με το έργο των Richard Wagner και Gustav Mahler, οι οποίοι με το παράδειγμά τους θα πλατύνουν τους ορίζοντες της συνθετικής του σκέψης. Την ίδια περίοδο ανακαλύπτει τους κύκλους του «Νουμά», του λογοτεχνικού περιοδικού που έπαιξε σημαντικό ρόλο στον αγώνα για την επικράτηση της δημοτικής γλώσσας έναντι της καθαρεύουσας. Το 1903 ο Καλομοίρης γράφει τις πρώτες συνθέσεις του: τρία τραγούδια για φωνή και πιάνο πάνω σε δικούς του στίχους – «Μελαγχολία», «Ανακρεόντειον», «Μπαγιαντέρα» – και την «Ανατολίτικη ζωγραφιά» για πιάνο. Παραμένει επηρεασμένος από τη γερμανική ρομαντική σχολή και αντιτίθεται στις ακρότητες του μοντερνισμού. Το 1906 προσλαμβάνεται ως καθηγητής πιάνου στη μουσική σχολή του Λυκείου Ομπολένσκι, στο Χάρκοβο της Ρωσίας, όπου και εντυπωσιάζεται από τον ρόλο που παίζει η περίφημη «Ομάδα των Πέντε» στη μουσική ζωή της χώρας. Κατά την παραμονή του στο Χάρκοβο συνθέτει τη «Ρωμείκη σουίτα» για ορχήστρα, τα τραγούδια του πάνω σε στίχους του Αλέξανδρου Πάλλη και το «Νυχτιάτικο» για πιάνο.

Στις 11 Ιουνίου 1908 παίζονται πρώτη φορά οι συνθέσεις του στην Αθήνα, στο Ωδείο Αθηνών, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις, καθώς το εισαγωγικό κείμενο της συναυλίας, γραμμένο στη δημοτική, θα αποτελέσει το μανιφέστο της Εθνικής Μουσικής Σχολής. Γράφει σε αυτό ο Καλομοίρης: «Ο συνθέτης που παρουσιάζει σήμερα μικρό μέρος της αρχής του έργου του, ονειρεύτηκε να φτιάξει μίαν αληθινή Εθνική Μουσική, βασισμένη από την μία μεριά στην μουσική των αγνών μας δημοτικών τραγουδιών, μα και στολισμένη από την άλλη με όλα τα τεχνικά μέσα που μας χάρισεν η αδιάκοπη εργασία των προοδευμένων στη μουσική λαών και πρώτα-πρώτα των Γερμανών, Γάλλων, Ρώσων και Νορβηγών». Και συμπληρώνει: «Ο σκοπός της Εθνικής μουσικής είναι να κτίση το Παλάτι που θα θρονιάσει η Εθνική Ψυχή! Τώρα αν για το κτίσιμο του παλατιού μεταχειρίστηκεν ο τεχνίτης και

ξένο υλικό κοντά στο ντόπιο, δε βλέπτε. Φτάνει το παλάτι του να είναι θεμελιωμένο στη ρωμείκη γης, καμωμένο για να το πρωτοχαρούνε ρωμείκα μάτια, για να λογαριάζεται καθαρόαιμο ρωμείο παλδί».

Από το 1911 έως το 1919 ο Καλομοίρης διδάσκει πιάνο, αρμονία και ανώτερα θεωρητικά στο Ωδείο Αθηνών. Το 1912/1913 συνθέτει τα «Μαγιοβότανα» για φωνή και ορχήστρα, πάνω σε ποιήματα του Κωστή Παλαμά. Παρά τη σαρωτική δυναμική του δωδεκαφθογγισμού και των ανατρεπτικών αρμονικών τάσεων στην Ευρώπη, ο Καλομοίρης έχει ήδη παγιώσει μέσα του το μουσικό του όραμα: στόχος του είναι να ιδρύσει μια Εθνική Σχολή κατά τα πρότυπα των Ρώσων, με έμφαση στην παράδοση, τους θρύλους και το δημόσιο γλωσσικό στοιχείο, όπως αυτό διασώζεται στα δημοτικά τραγούδια και βιώνεται ως γλωσσική προφορική πραγματικότητα της εποχής.

Στη συμβολή αυτών των μουσικών και γλωσσικών επιρροών γεννιέται το 1915 ο «Πρωτομάστορας», μια μουσική τραγωδία σε δύο μέρη και ένα ιντερμέδιο, βασισμένη στο ομώνυμο θεατρικό έργο του Νίκου Καζαντζάκη. Ο «Πρωτομάστορας» δραματοποιεί το δημοτικό τραγούδι «Το Γεφύρι της Άρτας». Ο Καζαντζάκης ολοκληρώνει τη συγγραφή του το 1908, δίνοντας αρχικά στο έργο του τον τίτλο «Η Θυσία». Η τραγωδία του, αφιερωμένη στον Ίδα, τον Ίωνα Δραγούμη, βραβεύεται στον Λασσάνειο Δραματικό Διαγωνισμό το 1910, ενώ στη συνέχεια δημοσιεύεται από το λογοτεχνικό περιοδικό «Παναθήναια». Ο συγγραφέας υπογράφει το έργο του με το ψευδώνυμο Πέτρος Ψηλορείτης. Ο Καλομοίρης επεξεργάζεται ο ίδιος το ποιητικό κείμενο, ενώ στην τελική του διαμόρφωση συμβάλλουν ο Νικόλαος Ποριώτης, ο Άγνης Ορφικός (Γ. Στεφόπουλος) και η Μυρτιώτισσα (Θ. Δρακοπούλου).

Στην πρώτη εκδοχή του ο «Πρωτομάστορας» παρουσιάζεται από τον Ελληνικό Μουσικό Θίασο στις 11 Μαρτίου 1916 στο Δημοτικό Θέατρο Αθηνών. Μετά από επεξεργασία (1923/29), το έργο παίζεται στη νέα εκδοχή του το 1930 στο τότε Θέατρο Ολύμπια, σε μουσική διεύθυνση Δημήτρη Μητρόπουλου και σκηνοθεσία Δημήτρη Ροντήρη. Το έργο ανεβαίνει από το Εθνικό Θέατρο υπό τη διεύθυνση του Λεωνίδα Ζώρα στις 19 Φεβρουαρίου 1943, ενώ τον Ιούλιο του 1944, η μόλις 21 ετών Μαρία Καλογεροπούλου (Κάλλας) ερμηνεύει τον ρόλο της Σμαράγδας στο Ηρώδειο, υπό τη διεύθυνση του ίδιου του συνθέτη.

Το «Γεφύρι της Άρτας» ανήκει στις παραλογές, πολύστιχα αφηγηματικά τραγούδια μυθοπλασίας που εμπειριέχουν μαγικά στοιχεία και έχουν δραματική κατάληξη. Πρόκειται για μια αφηγηματική μπαλάντα ευρέως διαδομένη στους λαούς της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και τα Βαλκάνια. Παραλλαγές του «Γεφυριού» συναντάμε τόσο στην ηπειρωτική Ελλάδα, όσο και στα νησιά, καθώς επίσης στη Μικρά Ασία και την Κύπρο. Στην παραλογή αυτή αναγνωρίζουμε όλα τα τυπικά χαρακτηριστικά των δημοτικών τραγουδιών: το μέτρο είναι ο ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος και η ομοιοκαταληξία απουσιάζει, ενώ η αφήγηση δομείται πάνω σε διαλόγους που ζωντανεύουν την ιστορία, σε επαναλήψεις που βοηθούν στην εντύπωση του ρυθμού, σε υπερβολές, προσωποποιήσεις και συμβολικούς αριθμούς.

Ο Καζαντζάκης αναπλάθει δημιουργικά τον θρύλο, αποκλίνοντας από την παραλογή σε αρκετά σημεία: το έργο είναι γραμμένο σε πρόζα και στη δημοτική γλώσσα. Στη δράση παίρνουν μέρος πέντε πρόσωπα, εκ των οποίων όνομα έχει μόνο η Σμαράγδα, η αγαπημένη του Πρωτομάστορα που θα θυσιαστεί, και δύο χοροί, των θεριστών και των μαστόρων, που λειτούργούν όπως ο χορός στο αρχαίο δράμα, σχολιάζοντας την τύχη των ηρώων και εκφράζοντας τη γνώμη του κοινωνικού συνόλου.

Ο ρεαλισμός των προσώπων υπονομεύεται από μια αμφίσημη μεταφυσική διάσταση: χαρακτηριστικό παράδειγμα, η μορφή της απόκοσμης γριάς Μάνας που έχει το χάρισμα της προφητείας και εμφανίζεται ως μάγισσα, αλλά και ως μάντης. Η ιστορία αναπαράγει τα στερεότυπα του παραμυθιού: η Σμαράγδα ενσαρκώνει τη «βασιλοπούλα» που σκλαβώνει τον «Πρωτομάστορα-βασιλόπουλο» ο πατέρας της δεν είναι άλλος από τον αγαθό Άρχοντα του τόπου, τον καλό «βασιλιά» που φροντίζει πρωτίτως για τον λαό του. Σε μια παραδοσιακά πατριαρχική κοινωνία, ο έρωτας των δύο νέων συγκρούεται με το καθήκον- το τίμημα αυτής της σύγκρουσης είναι ο φόρος αίματος και η θυσία.

Στην αρχαία Ελλάδα οι ανθρωποθυσίες διακρίνονται σε νεκρικές (σπονδές και θυσίες υπέρ αναπαύσεως του νεκρού), σε αποτρεπτικές (προκειμένου να αποσοβηθεί ο κίνδυνος για την πόλη, τον στρατό, τον στόλο θυσιάζεται κάποιο αγνό πρόσωπο, συνήθως το παιδί του Άρχοντα) και σε θεμελιωτικές: η θυσία είναι το «νόμισμα» που προσφέρεται ως αντίτιμο για να εξευμενιστεί η μοίρα και η θυσιασμένη ψυχή γίνεται το «στοιχείο» που προστατεύει

το κτίσμα ενάντια στη φυσική απειλή. Κεντρική θέση στην κατανόηση της αρχέγονης αυτής παγανιστικής πρακτικής έχει η ελευθερία της επιλογής: η συναίνεση του θύματος και η ιερότητα της ίδιας της τελετουργίας εξορκίζουν τον αποτρόπαιο χαρακτήρα της ανθρωποθυσίας.

Τόσο στον Καζαντζάκη, όσο και στον Καλομοίρη ο αρχικός μύθος του «Γεφυριού» διατηρείται ως περίγραμμα και αφορμή ενός σύγχρονου προβληματισμού, στο επίκεντρο του οποίου βρίσκεται ο νιτσεικός Υπεράνθρωπος. Ο Πρωτομάστορας πρέπει να κατακτήσει τη Γνώση μέσω της οδύνης: η συντριβή έρχεται με τον θάνατο της Γυναίκας, που θυσιάζει την ατομική της ευτυχία στον βωμό της κοινωνικής προόδου. Ο Υπεράνθρωπος-Πρωτομάστορας αψηφά την «κατάρτα» - το κοινωνικό κατεστημένο - προκειμένου να χτίσει το μέλλον με τα χέρια του. Το ερωτευμένο ζευγάρι αποδέχεται τη θυσία ως νίκη ενάντια στο θάνατο. Η άρνηση του εγώ και η λυτρωτική αποδοχή του αέναου κύκλου της ύπαρξης σηματοδοτούν την οριστική νίκη επί του θανάτου: ο Πρωτομάστορας και η Γυναίκα θυσιάζονται υπηρετώντας μια ανώτερη ιδέα, που για τον Καλομοίρη είναι η Μεγάλη Ιδέα: από το 1919 και μετά, όλες οι παραστάσεις του έργου είναι αφιερωμένες στον Ελευθέριο Βενιζέλο, «τον Πρωτομάστορα της Ελλάδος».

Είναι σαφές ότι το γεφύρι που συνδέει τον Καζαντζάκη με τον Καλομοίρη διασχίζει το ποτάμι της ευρωπαϊκής διανόησης. Η αναβίωση της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας στο έργο του Friedrich Nietzsche και η μουσική του Richard Wagner ασκούν βαθιά επιρροή και στους δύο δημιουργούς. Η αρχέγονη δύναμη της Κρήτης, η δημοτική γλώσσα, ο Υπεράνθρωπος-Βενιζέλος, το βάπτισμα της ελληνικότητας στις αρχαίες πηγές, η διονυσιακή έκσταση που ξορκίζει την οδύνη της ζωής σμιλεύονται στο έργο του Καζαντζάκη μέσα από τη ριζοσπαστική φιλοσοφία του Nietzsche. Από την άλλη, στον Καλομοίρη το διονυσιακό στοιχείο προβάλλεται μέσα από το μοιρολόι, μέσα από την έξαρση της φαντασίας και τις πολλαπλές προσωποποιήσεις του θανάτου: ο θρήνος της Σμαράγδας, «Αλίμονο στη μοίρα μας...», που φέρνει στον νου ως προς τον μουσικό χειρισμό τον θρήνο της Fricka στη δεύτερη Πράξη της όπερας «Die Walküre», είναι μια έκφραση της διονυσιακής έκστασης· σχετικά με την αλληγορική διάσταση των αέναων μεταμορφώσεων του Διονύσου, ο Θεόδωρος Τερζόπουλος σημειώνει: «Έκφραστής αλληλοαναιρετικών και ρευστών

ταυτοτήτων, γυναίκα και άνδρας, οργισμένοι και πράος, θεός και ζώο, στο μεταίχμιο μεταξύ τρέλας και λογικής, τάξεως και χάους.[..]. Το σώμα του Διονύσου διαμελίζεται για να ανασυντεθεί, να αναγεννηθεί. Ο Ηράκλειτος, σε ένα από τα σκοτεινά αποσπάσματά του, ταυτίζει τον Άδη με τον Διόνυσο [...].»

Η διονυσιακή λατρεία αποτελεί ίσως την πιο μυστηριώδη πτυχή της αρχαίας ελληνικής θρησκείας. Η εξάπλωσή της στην ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα συνδέεται άμεσα με τις τοπικές παραδόσεις, όπως φαίνεται και από τα λατρευτικά επίθετα που δόθηκαν στον θεό του κρασιού: Νυκτέλιος, Ίακχος και Βάκχος, Βρόμιος, Ανθρωπορραίστης, Ωμηστής κ.ά. Η λατρεία του θεού Διονύσου του Ωμηστή σχετίζεται με την τελετουργία των ανθρωποθυσιών: ο Πλούταρχος αναφέρει ότι πριν τη ναυμαχία της Σαλαμίνας, ο Θεμιστοκλής θυσίασε τρεις νεαρούς Πέρσες αιχμαλώτους στον Ωμηστή Διόνυσο, κατόπιν συμβουλής του μάντη Ευφραντίδη.

Ο Καλομοίρης ονομάζει το έργο του «μουσικό δράμα», θέλοντας συνειδητά να διαχωρίσει τη θέση του από τον ιταλικό βερισμό και να έρθει πιο κοντά στην αρχαία τραγωδία και τις αρχέγονες φαντασιακές μορφές της. Η πεποίθησή του περί ακαταλληλότητας της ιταλικής μουσικής στη διαμόρφωση ενός εθνικού ιδιώματος και η επαφή του με τη γερμανική μουσική τον ωθούν σε έναν γόνιμο διάλογο με το αισθητικό και ιδεολογικό πρότυπο του Wagner. Πράγματι, η τριπλή συνύφανση γλώσσας και ιδέας, ιδέας και μουσικής, μουσικής και γλώσσας μέσω των εξαγγελτικών μοτίβων (Leitmotiv) οδηγεί σε μια πολυτροπική πρόσληψη του τελικού κειμένου. Στον «Πρωτομάστορα» συντελείται μια διαρκής μετατόπιση των ρεαλιστικών στοιχείων του έργου στο επίπεδο των συμβόλων. Ακόμα και αν κάποιος αγνοεί τις αναφορές, τα δομικά στοιχεία της μουσικής γίνονται αντιληπτά μέσα από τη διαίσθηση, καθώς η μουσική ανάγεται σε ερμηνευτικό μέσο της ελληνικότητας: ο συνθέτης χρησιμοποιεί αυτούσιες δημοτικές μελωδίες (δύο τραγούδια), ένα μανιάτικο μοιρολόι, που είναι η βάση για το μέρος του Τραγουδιστή, ενώ βασίζεται στους ρυθμούς των δημοτικών τραγουδιών για να συνθέσει τις δικές του μελωδίες. Έτσι, η μουσική του δράματος περιλαμβάνει μια ευρύτατη γκάμα κινήσεων, σημασιακά εξαρτημένων από το δραματικό περιεχόμενο.

Ο «Πρωτομάστορας» αποθησαυρίζει με τρόπο άκρως γοητευτικό τον θρύλο μέσα στη μουσική και πραγματώνει το όραμα του Καλομοίρη για ένα «αέναο παρόν» της εθνικής μουσικής ταυτότητας, μια Μεγάλη Ιδέα που στην Τέχνη κατακτά την τελειωσή της.

ΠΗΓΕΣ

Θεόδωρος Τερζόπουλος, *Η Επιστροφή του Διονύσου*, εκδ. Θεάτρο Άτις, 2015, σελ. 13.

Μαρία Χυράκη, «Γεφυρώνοντας τη «Θυσία» του Καζαντζάκη με τον «Πρωτομάστορα» του Καλομοίρη», *Ο Πρωτομάστορας*, συλλογικό έργο, βιβλίο-πρόγραμμα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής για τις παραστάσεις της όπερας, Ιανουάριος 2008, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, σελ. 59-62

Konstantinos Andreou, *Wagnerian Insemination in Manolis Kalomiris's oeuvre. The case of "O Protomastoras"*. A Thesis Submitted for the Degree of Research Master of Arts, Faculty of Arts and the Humanities, University of Utrecht, December 2010.

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΆΡΤΑΣ (Λιθόκτιστη γέφυρα του 17ου αιώνα στον ποταμό Άραχθο της Άρτας)

Σαράντα πέντε μάστοροι κι εξήντα μαθητάδες
γιοφύρι εθεμέλιωναν στην Άρτας το ποτάμι.
Ολημερίς το χιτζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν.
Μοιριολογούν οι μάστοροι και κλαιν οι μαθητάδες:
«Αλοίμονο στους κόπους μας, κρίμα στις δούλεψές μας,
ολημερίς να χιτζουμε το βράδυ να γκρεμίζεται.»
Πουλάκι εδιάβη κι έκατσε αντίκρυ στο ποτάμι,
δεν εκελάηδε σαν πουλί, μηδέ σαν χηλιδόνι,
παρά εκελάηδε κι έλεγε ανθρωπινή λαλίτσα:
«Αν δε στοιχειώσετε άνθρωπο, γιοφύρι δε στεριώνει,
και μη στοιχειώσετε ορφανό, μη ξένο, μη διαβάτη,
παρά του πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα,
που έρχεται αργά τ' αποταχύ και πάρωρα το γιόμα.»
Τ' άκουσ' ο πρωτομάστορας και του θανάτου πέφτει
Πιάνει, μηνάει της λυγερός με το πουλί τ' αηδόνι:
Αργά ντυθεί, αργά αλλαχτεί, αργά να πάει το γιόμα,
αργά να πάει και να διαβεί της Άρτας το γιοφύρι.
Και το πουλι παρόκουσε κι αλλιώς επήγε κι είπε:
«Γοργά ντύσου, γοργά άλλαξε, γοργά να πας το γιόμα,
γοργά να πας και να διαβείς της Άρτας το γιοφύρι.»
Να τηνε κι εξαναφανεν από την άσπρη στράτα.
Την είδ' ο πρωτομάστορας, ραγίζεται η καρδιά του.
Από μακριά τους χαιρετά κι από κοντά τους λέει:
«Γειά σας, χαρά σας, μάστοροι και σεις οι μαθητάδες,
μα τι έχει ο πρωτομάστορας και είναι βαργιομισμένος;»
«Το δαχτυλίδι το 'πεσε στην πρώτη την καμάρα,
και ποιος να μπει, και ποιος να βγει, το δαχτυλίδι νά 'βρει;»
«Μάστορα, μην πικραίνεσαι κι εγώ να πά σ' το φέρω,
εγώ να μπω, κι εγώ να βγω, το δαχτυλίδι νά 'βρω.»
Μηδέ καλά εκατέβηκε, μηδέ στη μέση επήγε,
«Τράβα, καλέ μ' τον άλυσο, τράβα την αλυσίδα
τι όλον τον κόσμο ανάγειρα και τίποτες δεν ήβρα.»
Ένας πηχάει με το μυστήρι κι άλλος με τον ασβέστη,
παίρνει κι ο πρωτομάστορας και ρίχνει μέγα λίθο.
«Αλίμονο στη μοίρα μας, κρίμα στο ριζικό μας!
Τρεις αδελφάδες ήμαστε, κι οι τρεις κακογραμμένες,

η μια 'χτισε τον Δούναβη, κι η άλλη τον Αφράτη
κι εγώ η πλιό στερνότερη της Άρτας το γιοφύρι.
Ως τρέμει το καρυφύλλο, να τρέμει το γιοφύρι,
κι ως πέφτουν τα δεντρόφυλλα, να πέφτουν οι διαβάτες.»
«Κόρη, τον λόγον άλλαξε κι άλλη κατάρα δώσε,
πο 'χεις μονάκριβο αδελφό, μη λάχει και περάσει.»
Κι αυτή το λόγον άλλαξε κι άλλη κατάρα δίνει:
«Αν τρέμουν τ' άγρια βουνά, να τρέμει το γιοφύρι,
κι αν πέφτουν τ' άγρια πουλιά, να πέφτουν οι διαβάτες,
τί έχω αδελφό στην ξενιτιά, μη λάχει και περάσει.»

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

«Ο ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑΣ δεν είναι όπερα, όπως ο κόσμος
συνήθισε να λέγει κοινά το μουσικό δράμα. Δεν έρχε-
ται να παρουσιάσει διάφορα κομμάτια μουσικά δεμένα
όπως-όπως μεταξύ τους με μίαν υπόθεση, όπου παίζουνε
μέρος μεγάλο οι φανταχτερές στολές. Κάθε άλλο. Θέλει,
με όλα τα εκφραστικά μέσα που η μουσική τέχνη έχει στην
υποταγή της, να δυναμώσει την τραγικήν εντύπωση που
γεννιέται από το δράμα. Και η μουσική του έχει την φιλο-
δοξία να δείξει, όχι τόσο και μόνο, το ελληνικό χρώμα παρά
την ψυχήν την ελληνική. Γιατί ο μουσικός του Πρωτομάστο-
ρα προσπάθησε να μη σταματήσει μόνο στις μελωδίες του
λαού, στα ελληνικά θέματα, παρά πριν απ' όλα να δημιουρ-
γήσει νέα θέματα δικά του και δικές του μελωδίες, ελλη-
νικά όμως πάντοτε και με χαρακτήρα ελληνικό. Διάλεξε ο
μουσικός την' τραγωδία του «Πρωτομάστορα», μια καλύτερη
δημιουργία θεμελιωμένη απάνω σε γνώριμο δημοτικό
θρύλο, γιατί πιστεύει πως ο θρύλος μονάχα, ο μύθος της
αρχαίας τραγωδίας, καλοδέχεται, και τη ζητάει μάλιστα,
την επεξεργασία της μουσικής, τη μουσική ατμόσφαιρα.
Σε τέτοια ατμόσφαιρα ίσα-ίσα ο κόσμος του θρύλου, ο
φανταστικός ζει πιο άνετα και πιο έντονα την παραμυθένια
του ζωή. Βαγνερική βέβαια θεωρία. Γιατί λοιπόν να μην

σημειωθεί εδώ πως και σ' αυτή, όσο και στο μεταχείρισμα του Leit-Motiv, του εξαγγελτικού μοτίβου. βαγνερίζει ο «Πρωτομάστορας»; Αυτό σημαίνει απλούστατα πως παραδέχεται τη γενική πρόοδο και την εξέλιξη της μουσικής δραματικής τέχνης, όπως την έχουσε παραδεχτεί όλοι του κόσμου οι μουσικοί, όσοι θελήσανε ν' αναστήσουνε το τραγικό πάθος, σφιχτοδένοντας δράμα και μουσική σ' ένα σύνολο αρμονικό. Όμως άλλο να παραδεχτείς μια θεωρία, και άλλο πώς θα την εμφανίσεις καλλιτεχνικά, χωρίς να γλιστρήσεις στην άψυχη καταγραφή. Ο νεώτερος μουσικοσυνθέτης τότε παρουσιάζεται άξιος οπαδός της ιδέας, όταν την αφομοιώνει με την δική του αισθητική, με τη δική του την ψυχή, με τον δικό του τον εθνισμό. Έτσι και το ελληνικό μουσικό δράμα. Μαζί με τον ελληνικό χαρακτήρα της δημιουργίας του, πρέπει να φωτολάμπει και ένας εντονότερος μελωδικός φωσφορισμός, μια διαύγεια μουσική ταιριαστή με τον ελληνικόν ουρανό, την ελληνική ζωή, την ελληνική παράδοση την καλλιτεχνική. Αυτό Θέλησε ο συνθέτης του Πρωτομάστορα. Αν, και πόσο το κατόρθωσε, θα το δείξει ο χρόνος, ο αλάθευτος κριτής κάθε της τέχνη έργου. Πριν κλείσω το μικρό τούτο σημείωμα, χρέος μου είναι να ειπώ τα θερμά μου ευχαριστώ προς τους φίλους μου - τη Μυρτιώτισσα, και τους Ν. Ποριώτη και Γ. Στεφόπουλο για την πρόθυμή τους επικουρία στη στιχουργική διασκευή της τραγωδίας. Τον κ. Ψάχο για τα δυο δημοτικά τραγούδια με θέμα το Γιοφύρι της Άρτας, που είχε την καλοσύνη να μου ανακοινώσει. Και τον Σπύρο Θεοδωρόπουλο για το μανιάτικο μοιρολόγι που μου τραγούδησε -μοιρολόγι που η αρχή του έγινε η βάση του μοιρολογιού του Τραγουδιστή στο Γ' Μέρος.»

Μανώλης Καλομοίρης, 1916

THE MASTER BUILDER

MUSIC TRAGEDY IN TWO PARTS AND AN INTERLUDE
(IN CONCERT FORM)

Manolis Kalomiris

Based on the eponymous tragedy written by Nikos Kazantzakis, *The Master Builder* is one of the most iconic works of Manolis Kalomiris. Imbued with powerful symbolisms operating on a political, cultural and ideological level, his first music drama premiered in 1916 and reflects the turmoil of the historical period during which it was written. At the same time, it sums up the composer's vision for the foundation of a National School of Music.

Conductor:
Zoi Tsokanou

Lighting designer:
Perikles Mathiellis

Chorus master:
Stavros Beris

Assistant conductor:
Nikos Laaris

Repetiteur:
Maria Neofytidou

Music material editors:
**Yannis Sabrovalakis and
Yannis Tselikas**

Hellenic Music Centre in
collaboration with the Greek
National Opera.

The Master Builder:
Konstantinos Klironomos

Smaragda:
Maritina Tampakopoulos

The Singer:
Danae Kontora

The Mother:
Maria Vlachopoulou

The Lord:
Aris Argiris

The Old Man:
Petros Magoulas

City of Athens Symphony
Orchestra, Chorus &
Philharmonic Orchestra

**An intermission will take place
after the first act.*

SYNOPSIS

ACT I

The builders along with the gypsy women are celebrating the foundation of the bridge. They are joined by a group of harvesters and village women who are skeptical about getting closer, fearing that the bridge might collapse again, as it has done several times in the past. An Old Man emphatically warns against the collapse of the bridge and the disastrous flood that will occur, unless a human life is sacrificed to the river. In the midst of the crowd's commotion, the Singer intervenes to announce the arrival of Smaragda, the Lord's daughter. The Master Builder and the young woman withdraw to mutually declare their love. Secure in his feelings and replete with pride for the successful completion of the bridge, the Master Builder overtly defies fate, showing no fear of the bridge curse. His arrogance fuels the harvesters' violent reaction: urged by the Old Man they attack the Master Builder, fearing that new troubles lie ahead. The Lord arrives and order is restored. As a token of his appreciation for the completion of the work, he offers the Master Builder to satisfy any desire he might have. The Master Builder asks for a palace for his beloved, but right on the brink of revealing her name, a devastating storm breaks out and the bridge crumbles to the ground. To the stupefaction of all present, the old Mother, an uncanny creature living as a hermit by the river, emerges from the ruins and puts the blame on the Master Builder. The only way for the bridge to stand would be to build alive his beloved within its foundations. The Master Builder, devastated, is reduced to silence, while the Lord demands the name of the woman, under the threat to sacrifice the Master Builder's life instead of hers, as a remedy to the catastrophe.

INTERLUDE

The Master Builder is torn apart between his devotion to the woman he loves and his duty to the community. His tragic dilemma is commented by both the village women, who deplore his cruel predicament and the gypsy women, who praise the delights of reciprocated love.

ACT II

In the presence of the crowd, the Lord confirms his irrevocable decision to reveal the woman's identity and proceed with her sacrifice for the common good. Since no one responds, he commands that the Master Builder be built into the foundations of the bridge. To the general dismay, Smaragda comes forth and claims to be the Master Builder's lover. The Lord is left with no option: he bends reluctantly to his daughter's will, embraces her in farewell and leaves. The dictates of fate are not to be disregarded. As darkness falls, the crowd gathers around the bridge: Smaragda bravely accepts her destiny in self-denial and unshakeable commitment to her love.

ΖΩΗ ΤΣΟΚΑΝΟΥ

Μουσική διεύθυνση

Με πολλές επιτυχημένες διεθνείς συνεργασίες στο ενεργητικό της, τόσο στην όπερα, όσο και τη συμφωνική μουσική, η Ζωή Τσόκανου έγινε η πρώτη γυναίκα επικεφαλής ενός μεγάλου μουσικού οργανισμού στην Ελλάδα, όταν ανέλαβε τη θέση της καλλιτεχνικής διευθύντριας της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης το 2017.

Την τρέχουσα σεζόν εμφανίζεται στη Royal Opera House του Λονδίνου, την Εθνική Όπερα της Νορβηγίας, το Grand Théâtre της Γενεύης, κ.α. Σημαντικές πρόσφατες εμφανίσεις περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων τη Συμφωνική Ορχήστρα της Βαρκελώνης, την Ακαδημία Καραϊαν της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Βερολίνου, τις Συμφωνικές Ορχήστρες του Ντύσελντορφ, της Λιλ, της Μαδρίτης, της Σόφιας, την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, την Εθνική Λυρική Σκηνή.

Υπήρξε μόνιμη αρχιμουσικός στην Όπερα της Ερφούρτης, μόνιμη φιλοξενούμενη αρχιμουσικός στη Συμφωνική Ορχήστρα της Δυτικής Βοημίας, καθώς και μουσική διευθύντρια του Οργανισμού Μουσικού Θεάτρου της Αρόζα, στο ομώνυμο ελβετικό φεστιβάλ.

Έχει διευθύνει μία πληθώρα από όπερες, όπως «Rigoletto», «Il trovatore», «Macbeth», «Otello», «Simon Boccanegra», «Tosca», «Lucia di Lammermoor», «Cavalleria Rusticana», «Die Zauberflöte», «Don Giovanni», «Faust» και πολλές άλλες. Έχει πραγματοποιήσει εμφανίσεις στο Φεστιβάλ της Λουκέρνης, το Schumannfest στο Ντύσελντορφ, το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, κ.ά., σε συνεργασία με σπουδαίους σολίστ, όπως οι Gil Shaham, Thomas Hampson, Marlis Petersen, Daniel Müller-Schott, Yulianna Avdeeva, Daniel Lozakovich, Alena Baeva.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΜΑΘΙΕΛΛΗΣ

Σχεδιασμός φωτισμών

Γεννήθηκε το 1979 στην Αθήνα. Μελετάει το φως από την ηλικία των 18 χρόνων. Έχει σχεδιάσει φωτισμούς για θεατρικές παραστάσεις σε πολλά θέατρα στην Αθήνα και σε όλη την Ελλάδα, μεταξύ αυτών στο Εθνικό Θέατρο, στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου και στο Ηρώδειο. Έχει σχεδιάσει επίσης τους φωτισμούς για κάποιες από τις μεγαλύτερες μουσικές παραγωγές στην Ελλάδα. Συνεργάζεται με πληθώρα καλλιτεχνών, όπως οι Χάρης Αλεξίου, Τάνια Τσανκλίδου, Διονύσης Σαββόπουλος, Σίμος Κακάλας, Μάρθα Φριτζήλα, Rootless Root, Λαυρέντης Μαχαιρίτσας, Πυξ Λαξ κ.ά. Επίσης, εργάζεται ως διευθυντής φωτογραφίας και σκηνοθέτης μουσικών και θεατρικών πολυκάμερων παραγωγών, βιντεοκλίπ και ταινιών μικρού μήκους.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΡΗΣ

Διδασκαλία χορωδίας

Ο Σταύρος Μπερής γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε κλασική κιθάρα, κλασικό τραγούδι και ανώτερα θεωρητικά. Με υποτροφία του Guildhall School of Music and Drama του Λονδίνου, ειδικεύτηκε στο μεταπτυχιακό τμήμα Παλαιάς Μουσικής. Έχει εμφανιστεί στο Λονδίνο με πολλά σύνολα Παλαιάς Μουσικής και έχει συνεργαστεί με τον David Roblou σε μπαρόκ όπερες των M. Locke, J. Blow, C. Monteverdi. Τα τελευταία 29 χρόνια έχει έντονη καλλιτεχνική δραστηριότητα ως μαέστρος χορωδιών.

Από τον Σεπτέμβριο του 1993 αναλαμβάνει την Καλλιτεχνική Διεύθυνση της Χορωδίας Εμπορικής Τράπεζας, πραγματοποιώντας 500 και πλέον συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Από τον Σεπτέμβριο του 1994 έως και τον Ιούνιο του 2007 διηύθυνε την χορωδία του Αμερικάνικου Κολλεγίου Ελλάδος (Deree College). Από τον Νοέμβριο του 1997 του ανατίθεται η διεύθυνση της Μικτής Χορωδίας του Δήμου Παπάγου - Χολαργού, ενώ παράλληλα έχει και την Καλλιτεχνική Διεύθυνση του Χορωδιακού Φεστιβάλ Δήμου Παπάγου.

Τέλος από το 1999 διευθύνει τη Χορωδία του Δήμου Αθηναίων, όπου έχει διδάξει τα σημαντικότερα έργα του

χορωδιακού ρεπερτορίου των Vivaldi, Handel, Bach, Mozart, Beethoven, Rossini, Brahms, Wagner, Mahler, Verdi, Fauré, Cherubini, Bruckner, Καρρέρ, Σαμάρα, Orff, Rutter, Ξανάκη, Θεοδωράκη, Χατζιδάκι, Μαρκόπουλου, Ξαρχάκου κ.ά.

ΝΙΚΟΣ ΛΑΑΡΗΣ

Βοηθός μαέστρου

Ο Stephen Pettit των Times τον χαρακτήρισε ως «έναν εξαιρετικό καλλιτέχνη, που δεν μπορεί να παράγει ούτε έναν άσχημο ήχο». ο Νίκος Λαάρης σπούδασε πιάνο στο Royal College of Music του Λονδίνου, διευθύνση ορχήστρας στο Conservatorium van Amsterdam και είναι διδάκτορας του Manhattan School of Music της Νέας Υόρκης, όπου υπήρξε επί σειρά ετών καθηγητής.

Ως μαέστρος συνεργάζεται με την Καμεράτα και έχει διευθύνει όπερα στη Στέγη Ιδρύματος Ωνάση (Glass, «In the Penal Colony») και την Εναλλακτική Σκηνή της ΕΛΣ (Tsontakis, «Ο αέρας της Ελλάδας»), οπερέτα στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και το Θέατρο Ολύμπια (Σακελλαρίδης, «Βαπτιστικός»), μιούζικαλ στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (Bernstein, «West Side Story», Porter, «Kiss me Kate», Lloyd-Weber, «The Phantom of the Opera») και μουσικό θέατρο στο Εθνικό Θέατρο (Κυπουργός, «Ειρήνη») και στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά (Παπαδημητρίου, «Ο Φτωχούλης Του Θεού»).

Ως πιανίστας έχει εμφανισθεί σε Ελλάδα (Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών), Ευρώπη (South Bank Centre στο Λονδίνο, Gärtnerplatztheater στο Μόναχο) και ΗΠΑ (Carnegie Hall στη Νέα Υόρκη), ενώ έχει συνεργαστεί ως σολίστ με τις Κρατικές Ορχήστρες Αθηνών και Θεσσαλονίκης και την Καμεράτα. Για τη σύμπραξη του με το Ballet Theater του Μονάχου στις «Goldberg Variationen» του χορογράφου Philip Taylor, το περιοδικό Dance Europe τον αποκάλυψε «το αστέρι της βραδιάς».

Έχει παρουσιάσει πρωτότυπα προγράμματα, όπως «Haydn: Τα Επτά Τελευταία Λόγια του Λυτρωτή μας στον Σταυρό» με τον φωτογράφο Γιάννη Μπεχράκη (βραβείο Pulitzer), «Bernstein: an Anniversary» στο Μέγαρο Μου-

σικής Αθηνών, «John Cage: The Keyboards» στη Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, «Prayer of the Heart» με έργα του John Tavener στην Εναλλακτική Σκηνή, και «Shards» του Philip Glass (Σπουδές για πιάνο, Τεύχος I, με animation του Γιώργου Χερουβείμ) στο NOSTOS Festival.

Ο δίσκος του «Parallax», με τις Παραλλαγές Goldberg του Bach και τις 15 Μικρές Παραλλαγές του Σκαλκώτα, μια χορηγία του Ιδρύματος Κωστοπούλου, εκδόθηκε από τη SUBWAYS MUSIC.

Στα μελλοντικά του σχέδια περιλαμβάνεται το ανέβασμα του θεατρικού έργου «33 Παραλλαγές» του Moisés Kaufman, με επίκεντρο τις Παραλλαγές Diabelli του Beethoven, καθώς επίσης η δισκογράφηση και παρουσίαση του νέου έργου «Twenty Regards to Jesus» του George Tsontakis· το έργο είναι παραγγελία που πραγματοποιείται με χορηγία του Ιδρύματος Γ. & Β. Καρέλια.

ΜΑΡΙΑ ΝΕΟΦΥΤΙΔΟΥ

Μουσική προετοιμασία

Γεννήθηκε στην Πράγα της Τσεχίας από Έλληνες γονείς. Σπούδασε πιάνο, τσέμπλο, μουσική δωματίου και προετοιμασία όπερας στο Κονσερβατόριο της Πράγας, όπου αποφοίτησε με άριστα παμψηφεί.

Κατά τη διάρκεια της φοίτησής της έλαβε μέρος σε διαγωνισμούς. Το 1971 κέρδισε το Β΄ Βραβείο ως σολίστ πιάνου και Τιμητική Διάκριση Μουσικής Δωματίου για εκτέλεση έργων για τέσσερα χέρια. Το 1983 κέρδισε Τιμητική Διάκριση ως συνοδός πιάνου στον Διεθνή Διαγωνισμό «Concertino Praga».

Από το 1982 άρχισε να συνεργάζεται ως μουσικός εκγυμναστής στο Κονσερβατόριο της Πράγας, στο οποίο ήταν μόνιμη καθηγήτρια συνοδείας πιάνου, καθώς και στο Εθνικό Θέατρο της Πράγας και το θέατρο Smetana. Έχει εμφανιστεί σε πολλές συναυλίες στην Πράγα, λαμβάνοντας μέρος σε σημαντικές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, όπως το Φεστιβάλ «Ανοιξη της Πράγας» (1985). Παράλληλα, έχει εμφανιστεί σε άλλες πόλεις της Τσεχίας και της Σλοβακίας, καθώς επίσης σε Γαλλία, Γερμανία, Πολωνία,

Τυνησία και Λατινική Αμερική. Έχει συμμετάσχει σε ηχογραφήσεις και εκπομπές ραδιοτηλεοπτικών δικτύων της Τσεχίας, της Σλοβακίας, της Ελλάδας και της Κύπρου.

Στην Ελλάδα εργάζεται σε ωδεία και στην Εθνική Λυρική Σκηνή ως μουσικός εκγυμναστής των σολίστ της όπερας. Εμφανίζεται τακτικά σε συναυλίες μουσικής δωματίου, συνοδεύοντας με επιτυχία στο πιάνο Έλληνες και ξένους τραγουδιστές και μουσικούς σε ένα ευρύτατο ρεπερτόριο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ

Πρωτομάστορας

Αποφοίτησε από το ωδείο Athenaeum (τάξη μονωδίας της Χριστίνας Γιαννακοπούλου) και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο Πανεπιστήμιο Mozarteum του Σάλτσμπουργκ (τάξη των Barbara Bonney, J. Wallnig και E. Gramss), ως υπότροφος του Σωματείου «Υποτροφίες Μαρία Κάλλας» και του Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης.

Έχει συνεργαστεί, μεταξύ άλλων με την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Theater Bremen, το Theater Freiburg, το Stadttheater Bremerhaven, το Theater Görlitz, το Stadttheater Pforzheim, το Theater für Niedersachsen, το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, το Festival Kvarner της Κροατίας, το Διεθνές Φεστιβάλ Αιγαίου, το Φεστιβάλ Επταπυργίου, συμπράττοντας με ορχήστρες, όπως οι Deutsche Staatsphilharmonie Rheinland-Pfalz, Moravian Philharmonic, Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ κ.ά. Έχει αποσπάσει θετικές κριτικές για το ηχόχρωμα της φωνής του, το προσεγγμένο του τραγούδι, το υποκριτικό του ταλέντο και την πληθωρική σκηνηκή του παρουσία σε ρόλους, όπως Mario Cavaradossi («Tosca»), B.F. Pinkerton («Madama Butterfly»), Il Duca di Mantova («Rigoletto»), Macduff («Macbeth»), Don Alvaro («La forza del destino») Le Chevalier des Grieux («Manon»), Roméo («Roméo et Juliette»), Max («Der Freischütz»), Tito («La clemenza di Tito»), Tamino («Die Zauberflöte»), Nemorino («L'elisir d'amore»), Prinz Sou Chong («Das Land des Lächelns»).

Έχει διακριθεί για τις ερμηνείες του στα ορατόρια «Messiah» του G.F. Handel και «Stabat Mater» του A. Dvořák και τις λειτουργίες «Petite messe solennelle» του G. Rossini και «Messa da Requiem» του G. Verdi.

MARITINA TAMPAKOPOULOS

Σμαράγδα

Είναι απόφοιτος του προγράμματος όπερας του Julliard School (Artist Diploma in Opera Studies). Έκανε το ντεμπούτο της τη σεζόν 2018/2019 με τον ρόλο της Donna Elvira («Don Giovanni», Julliard Opera). Ακολούθησαν οι ρόλοι της Elisabeth («Maria Stuarda») και της Elisabeth de Valois («Don Carlos»). Το 2014 αποφοίτησε με άριστα από το Εθνικό Ωδείο και στη συνέχεια τελειοποίησε τις σπουδές της στην Κρατική Όπερα της Βιέννης. Κατά την περίοδο 2016/2018 σπούδασε στη Μόντενα, υπό την καθοδήγηση της Raina Kabaivanska. Έχει διακριθεί σε πολλούς διεθνείς διαγωνισμούς: το 2020 στον Διαγωνισμό «Spazio Musica» (Α΄ Βραβείο και Βραβείο κοινού), το 2019 στον Διαγωνισμό «R. Zandonai» (Α΄ Βραβείο), το 2018 στον Διαγωνισμό «Ottavio Zino» στη Ρώμη (φινάλιστ). Το 2019 έφτασε στον τελικό του Διαγωνισμού «Voci Verdiane» στο Μπουσέτο. Το Teatro Regio της Πάρμα την κάλεσε να συμμετάσχει σε σειρά συναυλιών αφιερωμένων στον Verdi. Οι πιο πρόσφατες συνεργασίες της περιλαμβάνουν τη συμμετοχή της στην όπερα του Prokofiev «Le Joueur» (Festival della Valle d'Itria), το ντεμπούτο της στο Teatro Regio του Τορίνο ως Mimì στην όπερα «La bohème» και το ντεμπούτο της στον ρόλο της Hélène («Les Vêpres siciliennes»), στο Teatro Massimo του Παλέρμω.

ΔΑΝΑΗ ΚΟΝΤΟΡΑ

Τραγουδιστής

Η νεαρή Ελληνίδα σοπράνο κολορατούρα Δανάη Κοντόρα έχει ήδη καταξιωθεί στη διεθνή σκηνή σε ένα ευρύ ρεπερτόριο, με τον απαιτητικότερο ρόλο της Βασίλισσας της Νύχτας να ξεχωρίζει στις πιο πρόσφατες εμφανίσεις της σε Δρέσδη (Semperoper), Βερολίνο (Komische Oper), Φρανκφούρτη, Στουτγάρδη, Έσσεν (Aalto Musiktheater), Λειψία, καθώς επίσης σε περιοδεία σε Πεκίνο, Μακάο και Ταϊβάν. Στο ρεπερτόριό της περιλαμβάνονται επίσης ρόλοι, όπως Philippe («The devils of Loudun») στην Κρατική Όπερα της Βαυαρίας, Frasquita («Carmen») στην Εθνική Λυρική Σκηνή, Zerbinetta («Ariadne auf Naxos») στην Εθνική Όπερα της Φινλανδίας, Fritzi («Die Weiden») στην Κρατική Όπερα της Βιέννης, Oscar («Un ballo in maschera») στο Ισραήλ, Blonde («Die Entführung aus dem Serail») σε Αμβούργο και Λειψία, Tigrane («Radamisto») στη Φρανκφούρτη, Olympia («Les contes d'Hoffmann») στην Ερφούρτη. Έχει συμπράξει με το Διεθνές Φεστιβάλ του Εδιμβούργου και τη Royal Scottish National Orchestra υπό τη διεύθυνση του Sir Andrew Davis ως Waldvogel («Siegfried») και Woglinde («Götterdämmerung»). Έκανε το ντεμπούτο της στα BBC Proms στο Royal Albert Hall του Λονδίνου με την Deutsche Kammerphilharmonie Bremen υπό τον Κωνσταντίνο Καρύδη.

Σπούδασε στην Ακαδημία Hochschule für Musik und Theater του Μονάχου και τη Bayerische Theaterakademie August Everding. Το 2015 της απονεμήθηκε το βραβείο «Bayerische Kunstförderpreis». Την ίδια χρονιά ήταν υποψήφια για το βραβείο «Best Young Singer» του περιοδικού Opernwelt.

ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ

Μάνα

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Πήρε το δίπλωμά της με τη Δέσποινα Καλαφάτη στο Εθνικό Ωδείο.

Έχει συνεργαστεί με την ορχήστρα Academy of St Martin in the Fields, την Καμεράτα-Ορχήστρα Φίλων της Μουσικής, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, την Ορχήστρα των Χρωμάτων, τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων, τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης και την Εθνική Λυρική Σκηνή σε παραγωγές όπερας, σε ορατόρια των Vivaldi, Pergolesi, Bach και Beethoven, καθώς επίσης σε ρεσιτάλ και συναυλίες.

Έχει ερμηνεύσει τους ρόλους: Zia Principessa («Suor Angelica»), Baba («The Medium»), La Abuela («La vida breve»), Lucia («Cavalleria Rusticana»), Berta («Il barbiere di Siviglia»), Madama Rosa («Il campanello»). Έχει συνεργαστεί με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (Strauss, «Elektra») και το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης («Rigoletto», «Il trovatore», καθώς επίσης στην όπερα «Lucia di Lammermoor» σε σκηνοθεσία Renata Scotto).

Έχει συμμετάσχει στο Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, το Φεστιβάλ «Μανώλη Καλομοίρη» στη Σάμο, το Φεστιβάλ Ναυπλίου και τις Ελληνικές Μουσικές Γιορτές της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Έχει ηχογραφήσει για την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών και τη Disney.

ΑΡΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

Αρχοντας

Διεθνώς αναγνωρισμένος Έλληνας βαρύτονος που διαπρέπει, τόσο στην όπερα όσο και το συμφωνικό ρεπερτόριο.

Γεννήθηκε στην Αθήνα και μελέτησε πλάι στους Κώστα Πασχάλη, Φραγκίσκο Βουτσίνο και Δέσποινα Καλαφάτη. Ως υπότροφος του Σωματείου «Υποτροφίες Μαρία Κάλλας» (1999) ολοκλήρωσε τις σπουδές του με τη Δάφνη Ευαγγελάτου στην Ακαδημία Hochschule für Musik und Theater του Μονάχου.

Έχει συνεργαστεί με εξέχοντες μαέστρους, όπως οι Zubin Mehta, Kurt Masur, Christian Thielemann, Yakov Kreizberg, Gustav Kuhn, Donato Renzetti, Manfred Honeck, Walter Atanasi, Graeme Jenkins, Carlo Franci, Antonello Allemandi, Patrick Lange and Carlo Rizzi. Μετά τις συνεργασίες του με το Musiktheater im Revier στο Γκέλζενκίρχεν, το Θέατρο του Ντόρτμουντ και την Όπερα της Βόννης, έγινε μέλος της Όπερας της Φρανκφούρτης. Έκτοτε, έχει πραγματοποιήσει εμφανίσεις με διεθνείς φορείς και φεστιβάλ, όπως την Arena di Verona, την Όπερα της Αγίας Πετρούπολης, την Όπερα του Μόντρεαλ, το Gärtnerplatztheater του Μονάχου, το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, το International Gluck Festival, το Musiktheater im Revier, τη Sempersoper της Δρέσδης, τη Vlaamse Opera της Αμβέρσας, τα Théâtres de la Ville του Λουξεμβούργου, το Théâtre de la Monnaie, τα Θέατρα του Φράμπουργκ, της Βιέννης, του Τσέμνιτς, του Σαιν Γκάλλεν, της Βόννης και της Βέρνης, την Όπερα της Σκωτίας, την Κρατική Όπερα του Αμβούργου, το Teatro San Carlo της Νάπολης, το Aalto Musiktheater του Έσσεν, την Όπερα του Σαν Ντιέγκο, το New National Theatre του Τόκιο, την Κρατική Όπερα του Βερολίνου, το Savonlinna Opera Festival. Το ρεπερτόριό του περιλαμβάνει κορυφαίους ρόλους βαρύτονου, όπως Wotan, Scarpia, Rigoletto, Amonasro, Don Giovanni, Renato, Jochanaan, Figaro, Escamillo, Giorgio Germont, Marcello, Rodrigo, Conte Almaviva, Lord Enrico Ashton, Frank-Fritz, Valentin, Francesco, Lindorf/Coppélius/Miracle/Dapertutto.

Η δισκογραφική του δραστηριότητα περιλαμβάνει ηχογραφήσεις, όπως «Ariadne-Dithyrambos» για βαρύτονο και ορχήστρα του Siegfried Matthus και την Άρια του Holofernes από την όπερα «Judith» του Matthus, που κυκλοφόρησε σε CD από την εταιρία Genuin. Έχει ερμηνεύσει τον ρόλο του Escamillo στην πρώτη τριδιάστατη ταινία όπερας, που βασίστηκε στην παραγωγή της «Carmen» του Royal Opera House, σε σκηνοθεσία της Francesca Zambello και μουσική διεύθυνση Κωνσταντίνου Καρύδη.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΓΟΥΛΑΣ

Γέροντας

Γεννήθηκε στην Αθήνα και μελέτησε με τους Φραγκίσκο Βουτσίνο, Κώστα Πασχάλη και Άρη Χριστοφέλλη.

Έχει συνεργαστεί με την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Royal Opera House του Λονδίνου, την Όπερα του Κιέλου, την Εθνική Όπερα Ουαλίας, την Όπερα του Μπιλμπάο, το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου σε μια πληθώρα ρόλων, όπως Mephistophélès («Faust»), Sarastro («Die Zauberflöte»), Osmin («Die Entführung aus dem Serail»), Don Giovanni και Il Commendatore («Don Giovanni»), Daland («Der fliegende Holländer»), Fiesco («Simon Boccanegra»), Banco («Macbeth»), Sparafucile («Rigoletto»), Pagano («I Lombardi alla prima crociata»), Don Basilio («Il barbiere di Siviglia»), Alidoro («La cenerentola»), Colline («La bohème»), Vodník («Rusalka»), Le Comte des Grieux («Manon»), καθώς επίσης σε πολυάριθμα έργα θρησκευτικής μουσικής και κύκλους τραγουδιών.

Στη δισκογραφία του περιλαμβάνονται διεθνώς βραβευμένες ηχογραφήσεις έργων του Handel υπό τον Γιώργο Πέτρου. Τις σεζόν 2019/2020 και 2020/2021 ερμήνευσε τον ρόλο του Commendatore («Don Giovanni») στο Λονδίνο (Royal Opera House). Η παραγωγή αυτή κυκλοφορεί σε δίσκο ακτίνας Blue Ray.

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΕΞΑΡΧΩΝ:

Χαράλαμπος Σούκας

Α΄ ΒΙΟΛΙΑ

Αρμπέν Καντέσα

Μπρουνίλντα Μάλο

Ζωή Κώττα

Μπλέρτα Αγκόλι

Μενέλαος Παπαδανιήλ

Χαρετίνα Τζάχο

Πέτρος Γαλάκος

Γεώργιος Μανωλάς

Σπυρίδων-Ριχάρδος

Τραυλός

Β΄ ΒΙΟΛΙΑ

Γεώργιος Περιστέρης

Χρήστος Κουλούρης

Παναγιώτης Νικόλης

Γκέντι Παππάς

Γκεντιάνα Θάνα

Δωροθέα-Ανθούλα

Βασιλιαντώνη

Κωνσταντίνος

Βασιλειάδης

Οδυσσεάς

Ζαφειρόπουλος

ΒΙΟΛΕΣ

Ίντριντ Χαφίτζι

Κλοντιάνα Μπουσαμάν

Αλκέτα Τζάχο

Μόνικα Δάμο

Νικόλαος Χώτος

Μπιλιάννα Ζαχαρίνοβα

ΒΙΟΛΟΝΤΣΕΛΑ

Μιρέλα Ρούτσι

Αρμπέν Αντώνη

Ειρήνη Δημάκη

Εμμανουήλ Επιτροπάκης

Σπυρίδων Χειμαριός

Παναγιώτα Σούλα

ΚΟΝΤΡΑΜΠΑΣΣΑ

Γεώργιος-Αλέξανδρος
Αρνής

Μιχαήλ Ερζένης

Μαρία-Ιωάννα

Αργυροπούλου

Μιχαήλ Καλκάνης

ΦΛΑΟΥΤΑ

Μικαέλα

Παναγιωτοπούλου

Βικτωρία Κυριακίδη

(έκτακτη συμμετοχή)

Ηλέκτρα Καρανικόλα

ΟΜΠΟΕ

Ιωάννης Τσελίκας

Ζωή Βαφειάδη (έκτακτη
συμμετοχή)

Γεωργία

Κωνσταντοπούλου

ΚΛΑΡΙΝΕΤΑ

Γραμμένος Χαλκιάς

Ελευθέριος Τρύφωνας

(έκτακτη συμμετοχή)

Κωνσταντίνος Γάτσιος

(έκτακτη συμμετοχή)

Ευστάθιος Μανάτος

ΦΑΓΚΟΤΑ

Βασίλειος Πριόβολος
(έκτακτη συμμετοχή)

Ειρήνη Τσιρκίη

(έκτακτη συμμετοχή)

Ιωάννης-Σέργιος

Μαγιάτης

ΚΟΡΝΑ

Αλέξιος Μάρκου

Κωνσταντίνος Πατρικίος

Σπυρίδων Φωκάς

Θεόδωρος Μουρίκης

ΤΡΟΜΠΕΤΕΣ

Αναστάσιος Δραμπάλης

Βασίλειος Βασιλειάδης

Ιωάννης Παναγιώτου

(έκτακτη συμμετοχή)

Άγγελος Δράμπαλης

(έκτακτη συμμετοχή)

ΤΡΟΜΠΟΝΙΑ

Ιωάννης Αρβανιτάκης

Γεώργιος Μάρκου

Αλέξανδρος Ρουβάς

ΤΟΥΜΠΑ

Παναγιώτης

Καμβουσίδης

ΤΥΜΠΑΝΑ

Ελένη Καμβουσίδη

ΚΡΟΥΣΤΑ

Μαριάνθη Πετρισοπούλου

Αθανασία Μπαγιώκου

Θεόδωρος Τορουνίδης

ΑΡΠΑ

Ευαγγελία Κιοσόγλου

Lilija Esipova

(έκτακτη συμμετοχή)

ΤΣΕΛΕΣΤΑ

Λουίζα Αντύπα

ΧΟΡΩΔΙΑ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΣΟΠΡΑΝΟ

Μαρία Ίμπρη

Σοφία Καρβουνά

Ανδρονίκη Λαλούτση

Μαρία Μαυρομάτη

Κάνδια Μπουζιώτη

Κατερίνα Νουνοπούλου

Μορφούλα Παπαγεώργιου

Μαργαρίτα Παπαδημητρίου

Ζηνοβία Πουλή

Κατερίνα Σπυροπούλου

Δήμητρα Σταφέτα

Φλώρα Τζίνη

ΑΛΤΟ

Ιωάννα Βρακατσέλη

Νατάσα Καλαϊτζίδου

Χαρά Καλατζίδου

Μαρίνα Μανιαδάκη

Έφη Μηνακούλη

Ελένη Μπαρκαγιάννη

Μαριάνθη Οικονόμου

Αριάδνη Παγκάλου

Αριστεά Παντελοπούλου

Δέσποινα Ρεβίθη

Σοφία Ψυλλάκη

Αθηνά Χιλιοπούλου

ΤΕΝΟΡΟΙ

Σταύρος Ζουλιάτης

Ευστράτιος Καράχος

(έκτακτη συμμετοχή)

Κώστας Κονδύλης

Ιωάννης - Νικόλαος

Κοτζιάς (έκτακτη

συμμετοχή)

Γιάννης Μανιατόπουλος

Αλέξανδρος Μασμανίδης

(έκτακτη συμμετοχή)

Σταμάτης Πακάκης

(έκτακτη συμμετοχή)

Νικόλαος Πάτσιος

(έκτακτη συμμετοχή)

Στυλιανός Σκιαδάς

(έκτακτη συμμετοχή)

Ανδρέας - Αλέξανδρος

Χαζάπηρ

(έκτακτη συμμετοχή)

ΜΠΑΣΟΙ

Μένανδρος Γκιοβούσογλου

Αντώνης Δήμου

Παναγιώτης Καριώτης

Νίκος Μπογιατζής

Γιώργος Μωραϊτης

Γιάννης Σφυρής

Στέφανος Τσατάλμπασης

Μιχάλης Χανός

Δημήτρης Χατζούδης

Χρήστος Χριστοδούλου

ΜΑΕΣΤΡΟΣ

Σταύρος Μπερής

ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΤΡΟΜΠΕΤΕΣ

Παναγιώτης Βλάχος
Δημήτρης Καμινάρης
Αποστόλης Καλογιάννης
Οδυσσέας Σύρμος
Ιωάννης Φουντεδάκης
Χρήστος Ωραιόπουλος

ΚΡΟΥΣΤΑ

Βασίλειος Βασιλόπουλος
Παναγιώτης Μεταλληνός

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Κώστας Μπακογιάννης

Ο.Π.Α.Ν.Δ.Α.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Νίκη Αραμπατζή

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Γιώργος Βλαστός

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Ράνια Μελιανού

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2022-2023

ΟΠΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ /
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
Κατερίνα Αντωνάκη

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
Κατερίνα Αντωνάκη
Μάιρα Μπιζίμη
Άλκηστις Τσίκου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
Future Format

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ
Sporting Grotesque
Velvetype Type Foundry
Σχεδιάστηκε από τον Lucas
Le Bihan. Την ελληνική
προσαρμογή έκανε ο Γιώργος
Τριανταφυλλάκος.
Syne (Variable)
Σχεδιάστηκε από τους
Bonjour Monde, Lucas Descroix.
Την ελληνική προσαρμογή έκανε
Γιώργος Τριανταφυλλάκος.

ΟΛΥΜΠΙΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΟ «ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΑΣ»

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Olivier Descotes

ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Κώστας Πολίτης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
Εριλένα Γιαγκούδη
Ακτίνα Σταθάκη

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
Μελπομένη Μαραγκίδου
Χριστίνα Μαυρίδη
Παύλος Πανταζόπουλος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Μάιρα Μηλολιδάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΘΕΑΤΡΟΥ
Γιώργος Ευαγγελινός

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 59
ΑΘΗΝΑ, 106 79
Τ. 210 3642540

OLY.GR

*

Το θέατρο Ολύμπια είναι
προσβάσιμο σε άτομα με
αναπηρία.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 984
STANDARD THEATRE GROUP

Η ΠΟΛΗ ΖΕΙ
STREET PRESS | www.poleizei.gr

jenny's

monopoli gr

MIKROFWNO

FLAG
1000-42226-ACTIVITY-IN-42226

Προπώληση εισιτηρίων
online: www.ticketservices.gr
Τηλεφωνικές παραγγελίες: 210 7234567
Εκδοτήριο: Πανεπιστημίου 39 - Αθήνα

OLY.GR

